

Magazine on *Low External Input Sustainable Agriculture*
Compilation of selected translated articles into *Kannada*

ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಕರಗಳ ಮಿತ ಬಳಕೆಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಕುರಿತ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್.
ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ ಆಯ್ದ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ
ವಿಶೇಷ ಕನ್ನಡ ಸಂಚಿಕೆ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ

ವಿಶೇಷ ಕನ್ನಡ ಸಂಚಿಕೆ

ಡಿಸೆಂಬರ್ 2019, ಸಂಚಿಕೆ 4

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯು 'ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ' ಆಂಗ್ಲ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಆಯ್ದು ಲೇಖನಗಳ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ವಿಳಾಸ: ಎ.ಎಂ.ಇ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ

ನಂ.204, 100 ಫ್ಲೀಟ್ ರಿಂಗ್‌ರೋಡ್

ಮೂರನೇ ಫೇಸ್

ಬನಶಂಕರಿ ಎರಡನೇ ಬ್ಲಾಕ್

ಮೂರನೇ ಸ್ಟೇಜ್

ಬೆಂಗಳೂರು 560085

ದೂರವಾಣಿ+91-080-26699512/ 26699522

ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ +91-080-26699410

ಈಮೈಲ್: leisaindia@yahoo.co.in

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ

'ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ' ಆಂಗ್ಲ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು

ಎ.ಎಂ.ಇ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಇಳೆಯ (ILEIA)

ಸಂಸ್ಥೆ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ತ್ರೈಮಾಸಿಕವಾಗಿ

ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸಂಪಾದಕೀಯ ಮಂಡಳಿ

ಮುಖ್ಯ ಸಂಪಾದಕ : ಕೆ.ವಿ.ಎಸ್.ಪ್ರಸಾದ್

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಪಾದಕ : ಟಿ.ಎಂ.ರಾಧ

ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ

ಹೇಮಾ ಹೆಬ್ಬಗೋಡಿ

ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದಗಳ ಸಮನ್ವಯ

ವೀಣಾ ಮಾರ್ಕಾಂಡೆ

ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ

ರುಕ್ಮಿಣಿ ಜಿ.ಜಿ.

ಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ

ನಂದ ಕುಮಾರ್

ಮುದ್ರಣ

ಬ್ಲೂಪ್ರಿಂಟ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮುಖಪುಟ ಚಿತ್ರ

ಎ ಎಂ ಈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರ ತಂಡದಿಂದ ಬೆಳೆಗಳ ಬಯೋಮೆಟ್ರಿಕ್ಸ್ ವೀಕ್ಷಣೆ

ಚಿತ್ರ ಸೌಜನ್ಯ: ಎ.ಎಂ.ಇ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ

ಲೀಸಾ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್

ವಿವಿಧ ಆವೃತ್ತಿಗಳು

ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೇರಿಕನ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಆಫ್ರಿಕನ್

ಮತ್ತು ಬ್ರೆಜಿಲಿಯನ್ ಆವೃತ್ತಿಗಳು

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್

ಇತರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆವೃತ್ತಿಗಳು

ಹಿಂದಿ, ಒರಿಯಾ, ಮರಾಠಿ, ಪಂಜಾಬಿ, ತಮಿಳು

ಮತ್ತು ತೆಲುಗು

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿ ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ, ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಲೇಖಕರೇ ಜವಾಬ್ದಾರರು.

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನಗಳ ಪಡಿಯಚ್ಚನ್ನು ಮಾಡಿ ಇತರ ಓದುಗರಿಗೆ ಹಂಚಲು ಸಂಪಾದಕೀಯ ಮಂಡಳಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿದೆ.

ಮಿಸೆರಿಯೊರ್ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಎ.ಎಂ.ಇ.

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿತ.

ಪ್ರಿಯ ಓದುಗರೇ.

ಪ್ರಿಯ ಓದುಗರೇ,

ಡಿಸೆಂಬರ್ 2019 ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂತಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಂಚಿಕೆಯು ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉದ್ಯಮದ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಪೆನ್ನಾಂಗರನ ರೈತರು ರೈತ ಕ್ಷೇತ್ರ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಒಡನಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯ ಹಿಂದಿನ ಜೈವಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅರಿಯಲು, ಕಲಿಯಲು ಮತ್ತು ಹೊಸತನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಹಲವು ಲಾಭಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಈ ರೈತರು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಕೊಲ್ಲಿನ ಬೆಟ್ಟಗಳ 1500 ಮಂದಿ ರೈತರು ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಕೃಷಿಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಕರ ಒಕ್ಕೂಟದ ನೆರವಿನಿಂದ ಪರಿಸರಸ್ನೇಹಿ ಕೃಷಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮೊದಲಾದ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರು ಮರಗಣಸು, ಕಾಫಿ ಮತ್ತು ಕಿರುಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಉತ್ತರಕಾಶಿಯ ರೈತರು ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ಮತ್ತು ವಿಂಗಡಣೆ, ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭಗಳಿಸಿದರು.

ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಶಾಕಾಣಿಕೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಮೊಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಮಾಂಸವು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಿಗುವಂತಾಯಿತು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಗುಜರಾತಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ನವಾಬ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಡುಗೆಯ ಹೋಟಲನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಹಾರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅಡುಗೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದರು.

ನಮ್ಮ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಓದುಗರಿಗೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ನಾವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಉಡುಗೊರೆಗಳು ಅತಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈಸೇರಲಿವೆ.

ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಓದುಗ ಬಳಗಕ್ಕೆ 2020 ಹೊಸ ವರ್ಷದ ಶುಭಾಶಯಗಳು.

ಸಂಪಾದಕರು.

ಅಲೆನಾ LEISA

www.leisaindia.org

ಲೀಸಾ (LEISA)ವು ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಕರಗಳ ಮಿತ ಬಳಕೆಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿಯ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಇದು ಪಾರಿಸರಿಕವಾಗಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ವರಮಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವ ರೈತರಿಗೆ ಇರುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಲೀಸಾವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಧಾನಗಳ ಹಿತ ಬಳಕೆಯ - ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ ಬಾಹ್ಯ ಒಳಸುರಿಗಳ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ದಕ್ಷ ಬಳಕೆಯ - ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಇದು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಜ್ಞಾನ, ಕೌಶಲ್ಯ, ಮೌಲ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮೂಲವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ರೈತರನ್ನು ಸಬಲರನ್ನಾಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಲೀಸಾವು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೊಂದಿಸುವ ಕೃಷಿಕರು ಮತ್ತು ಇತರ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಭಾಗೇದಾರಿ ವಿಧಾನಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಲೀಸಾವು ದೇಶ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಿಳಿತಗೊಳಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಈ ಕುರಿತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಜಿಸಲು ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಯಸುತ್ತದೆ. ಲೀಸಾವು ಒಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ; ಒಂದು ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಸಂದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಎ ಎಂ ಇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ

www.amefound.org

ಎ ಎಂ ಇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವು ಬೇಸಾಯದ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ, ಕೃಷಿಕರ ಅರಿವನ್ನು ಸಿರಿವಂತಗೊಳಿಸುವ, ಅಭ್ಯುದಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ಆರೆ ಒಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿ ಪಾರಿಸರಿಕ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತಿದೆ.

ವಿಶ್ವಸ್ಮರಣೆ

ಚೇರೈನ್ : ಶ್ರೀ ಚಿರಂಜೀವಿ ಸಿಂಗ್, ಐ.ಎ.ಎಸ್. (ನಿ..)

ಖಜಾಂಚಿ : ಶ್ರೀ ಬಿ.ಕೆ. ಶಿವರಾಂ

ಸದಸ್ಯರು : ಡಾ.ಎಂ.ಮಹಾದೇವಪ್ಪ, ಡಾ.ಎನ್.ಜಿ.ಹೆಗಡೆ, ಡಾ.ಟಿ.ಎಂ. ತ್ಯಾಗರಾಜನ್, ಪ್ರೊ.ವಿ.ವೀರಭದ್ರಯ್ಯ,

ಡಾ.ಎ.ರಾಜಣ್ಣ, ಡಾ.ವೆಂಕಟೇಶ್ ತಗತ್, ಡಾ.ಸ್ಮಿತಾ ಪ್ರೇಮಚಂದರ್, ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ್ ಚಟರ್ಜಿ

ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು: ಶ್ರೀ ಕೆ.ವಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದ್

ಮಿಸೆರಿಯೊರ್ MISEREOR

www.misereor.org

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಟನೆ ಮಿಸೆರಿಯೊರ್‌ನ್ನು ಜರ್ಮನ್ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಬಿಶಪ್‌ರು ಇಸವಿ 1958ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಕಳೆದ 50 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಿಸೆರಿಯೊರ್ ಆಫ್ರಿಕ, ಏಷಿಯಾ, ಹಾಗೂ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೇರಿಕಾಗಳಲ್ಲಿ ಬಡತನದ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ವಚನಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮ, ಪಂಪರಿ ಅಥವಾ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಯಾವುದೇ ಮಾನವ ಜೀವಿಗೂ ಮಿಸೆರಿಯೊರ್‌ನ ಸಹಕಾರ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಬಡವರು ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲರಹಿತರು ನಡೆಸುವ ಮತ್ತು ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಮಿಸೆರಿಯೊರ್ ಬೆಂಬಲ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಪಾಲುದಾರರ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಬರ್ಚೆ-ಆಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸರಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಪಾಲುದಾರರು ಸಹಾಯಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಿಸೆರಿಯೊರ್ ತನ್ನ ಪಾಲುದಾರರೊಡಗೂಡಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಂದಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಮೂಹಿಕ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ - ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಯತ್ತ ಇಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ

■ ನವೀನ್ ಕುಮಾರ್ ಶುಕ್ಲಾ ಮತ್ತು ಕಮಲೇಶ್ ಗುರುರಾಣಿ

ಉತ್ತರಕಾಶಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರೈತರು ತೋಟದಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದದ್ದನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಒಳ್ಳೆಯ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ, ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಗಳಿಂದಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬೆಳೆಯ ದರ ಕುರಿತು ಚೌಕಾಶಿ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವು ದಕ್ಕಿದೆ.

4

ಗುಣಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಮೌಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚಳ

■ ಇನ್‌ಗ್ರಿಡ್ ಫೋರಮ್

ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರವು ಕಾಫಿಯ ಸುವಾಸನೆ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನೇರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಕರು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಲಾಭ ಕೂಡ ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

8

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಡುಗೆ - ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಯ ಕೊನೆಯ ಕೊಂಡಿ

■ ಬಿಎಐಎಫ್

ನಹಾರಿ ಎನ್ನುವುದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಹಾರ ಮಾರಾಟ ಕೇಂದ್ರ. ದಕ್ಷಿಣ ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಿಎಐಎಫ್‌ನವರು ಇದನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಮುದಾಯದ ಮಾಲೀಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ನಹಾರಿಯ ಉದ್ದೇಶ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣ ನಿವಾಸಿಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುವುದು. ಆ ಮೂಲಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರ ಬದುಕಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.

10

ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ - ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರ ಯಶೋಗಾಥೆ

■ ಕಣ್ಣ ಕೆ ಸಿರಿಪುರಪು, ಅನಿತ ಕನುಕೊಳನು, ಸವ್ಯಸಾಚಿ ದಾಸ್ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನೇಮಣಿ

ದೇಸಿ ಕೋಳಿ ತಳಿಗಳ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯು ಸುಲಭ, ಕಡಿಮೆ ಆಪತ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಬಡಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಆದಾಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಲ್ಲದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡತನ, ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಇದು ಹೊಂದಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಬಾಹ್ಯಬೆಂಬಲ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಸಣ್ಣ ಕೃಷಿ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬಹುದು. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳವರು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

12

ಜೈವಿಕ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದಾಗುವ ಬಹುವಿಧದ ಲಾಭಗಳು

■ ಟಿ.ಎಂ. ರಾಧ ಮತ್ತು ಜೆ. ಕೃಷ್ಣನ್

ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಮತ್ತು ಬೆಳೆವೈವಿಧ್ಯತೆಯಂತಹ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ, ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಉತ್ತಮ ಇಳುವರಿ, ಆದಾಯ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ಹೀಗೆ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಅನುಕೂಲಗಳಿವೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದು ಭೂಮಿಯ ಚೇತರಿಕೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ರೈತರನ್ನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪೆನ್ನಾಗರಂನ ರೈತರು ಈ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ತೋರಿದ್ದಾರೆ.

16

ಫೋಟೋ : ರಿಲಯನ್ಸ್ ಫೌಂಡೇಶನ್

ಬಂದ್ರಾನಿ ರೈತರು ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆ ಪಡೆಯಲು ಆಲೂಗಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ

ಸಾಮೂಹಿಕ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಯತ್ತ ಇಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ

ನವೀನ್ ಕುಮಾರ್ ಶುಕ್ಲಾ ಮತ್ತು ಕಮಲೇಶ್ ಗುರುರಾಣಿ

ಉತ್ತರಕಾಶಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರೈತರು ತೋಟದಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದದ್ದನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಒಳ್ಳೆಯ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ, ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಗಳಿಂದಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬೆಳೆಯ ದರ ಕುರಿತು ಚೌಕಾಶಿ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವು ದಕ್ಕಿದೆ.

ಹಿಮಾಲಯ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣರು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಬಹುತೇಕ ಕೃಷಿಯಾಧಾರಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭತ್ತ, ಸೋಯಾಬೀನ್, ಕಿರುಧಾನ್ಯ, ಆಲೂಗಡ್ಡೆ, ಗೋಧಿ, ಹಸಿರು ಬಟಾಣಿ ಮತ್ತಿತರ ಧಾನ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಳುಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯಬೆಳೆಗಳಾಗಿವೆ. ಉತ್ತರಖಂಡದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನವು ಈ ರೀತಿಯ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿದೆ.

ಉತ್ತರಕಾಶಿಯ ಭಟ್ಟಾರಿಯು ಪರಿಸರ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಲಯವಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಅಧಿಕ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜೂನ್ 2013ರಲ್ಲಿ ಬಂದ

ಮಹಾಮಳೆ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಹವು ಅಕ್ಷರಶಃ ಇಲ್ಲಿನ ಜೀವನವನ್ನು ಗುಡಿಸಿಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿತು.

ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಬದುಕನ್ನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರಿಲಯನ್ಸ್ ಫೌಂಡೇಶನ್‌ನವರು 2014ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಕಾಶಿಯ ಭಟ್ಟಾರಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ 5 ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಕೃಷಿ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಭಟ್ಟಾರಿಯ ರಾಯಲ್, ನಟನ್, ದ್ವಾರಿ, ಗೋಸಾಲಿ ಮತ್ತು ಬಂದ್ರಾನಿ ಹಳ್ಳಿಗಳ ರೈತರೊಂದಿಗೆ ಈ ಫೌಂಡೇಶನ್‌ನವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ರೈತರು ತಮ್ಮದೇ ಗ್ರಾಮ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಸಬಲರಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ

ಭಟ್ಟಾರಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರೈತರು ಬೆಳೆಯುವ ಮುಖ್ಯ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು ಆಲೂಗಡ್ಡೆ ಮತ್ತು ಹಸಿರು ಬಟಾಣಿ. ಹವಾಮಾನದ

ಗ್ರಾಮ ಸಂಘ

ಗ್ರಾಮಸಂಘಗಳು ಸಮುದಾಯದ ಮಾಲೀಕತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುವ ಸದೃಶ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ರಿಲಯನ್ಸ್ ಫೌಂಡೇಶನ್‌ನವರು ಸಾಮೂಹಿಕ ಮಾಲೀಕತ್ವ, ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಹಿತರಕ್ಷಣೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ತಮ್ಮ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಲ್ಲರಿಗೂ ಗ್ರಾಮ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಸದಸ್ಯತ್ವದ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಸಂಘವೇ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಘದ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ಸದಸ್ಯರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಥವಾ ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹವಾಮಾನ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೀಜಗಳು, ಕೃಷಿಆರ್ಥಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಪ್ರಗತಿಗಳ ಕುರಿತು ಸಂಘದಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಂಘವು ಈ ರೀತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಸವಾಲುಗಳೊಂದಿಗೆ ರೈತರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಪ್ರಯಾಸಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ರೈತರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದುದನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸದೆ ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತಮವಾದುದನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿದರೆ ಕಡಿಮೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಮಾರಾಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಭಯ ರೈತರನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶವಾದ್ದರಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸಾಗಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯದ ಕೊರತೆ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೊರತೆ, ಡೆಹ್ರಾಡೂನ್ ಮತ್ತು ಹರಿದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿನ ವಿಸ್ತೃತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅರಿವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಇವೆಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ರೈತರು ದಲ್ಲಾಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಲ್ಲಾಳಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ರಿಲಯನ್ಸ್ ಫೌಂಡೇಶನ್‌ನವರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ವಹಿಸಿದರು. ಆ ಮೂಲಕ ರೈತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ದಕ್ಕುವ ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆ ಕುರಿತು ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ರೈತರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆಯ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು, ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು, ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಂಪರ್ಕ, ಮಾಹಿತಿಗಳು ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು 2016-17ರಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಸಂಘಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಲಾಯಿತು.

ಮೊದಲು ಗ್ರಾಮಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಆಲೂಗಡ್ಡೆ ಮತ್ತು ಹಸಿರುಬಟಾಣಿಯ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತಹ ಕೃಷಿಪದ್ಧತಿಗಳ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೀಜದ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಘವೇ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ

ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ “ಗ್ರಾಮ ವಿಕಾಸ ಕೋಶ” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರು ನೀಡಿರುವ ಹಣದಿಂದ ಇದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಧಿಯು ಸಂಘಕ್ಕೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಭರಿಸಲು ನೆರವು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಧಿಯು ಸ್ವಾಘತ ನಿಧಿಯಾಗಿ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರ ಆಪತ್ಕಾಲೀನ ನಿಧಿಯಾಗಿಯೂ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಫೋಟೋ : ರಿಲಯನ್ಸ್ ಫೌಂಡೇಶನ್

ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ರೈತರು ಆಲೂಗಡ್ಡೆಗೆ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ

ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ವಿತರಿಸಿತು. ರಾಯಲ್, ನತೀನ್, ದ್ವಾರಿ, ಗೋರ್ಸಾಲಿ ಮತ್ತು ಬಂದ್ರಾನಿಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬೀಜಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಗ್ರಾಮಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸಂಘದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅವರಿಂದ ಎದುರಾಗುವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿ ಅವರ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಕೋರಿದರು. ಬಹುತೇಕ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳು ಅದೇ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾದ್ದರಿಂದ ಸಹಕಾರ ನೀಡಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

ಗ್ರಾಮಸಂಘಗಳೇ ತೋಟದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು. ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ರೈತರು ಹಸಿರು ಬಟಾಣಿ ಮತ್ತು ಆಲೂಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡಲು ತಗಲುವ ಸಮಯ ಮತ್ತು ಪಡೆಯುವ ಇಳುವರಿಯ ಅಂದಾಜನ್ನು ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿದರು. ಸಂಘವು ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಡೆಹ್ರಾಡೂನಿನ ಮಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು.

ಸಾಮೂಹಿಕ ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸದಸ್ಯರ ಸಮಯವನ್ನು ಉಳಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ನಿಗದಿ ಕುರಿತಂತೆ ಮಾತಾಡುವ ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು.

ಕೋಷ್ಟಕ 1 : ಉತ್ತಮಗುಣಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪನ್ನದ ವಿಂಗಡಣೆಯ ಲಾಭಗಳು

ಗ್ರಾಮಸಂಘದ ಹೆಸರು	ಉತ್ಪನ್ನ	ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮಾರಾಟವಾದ ಒಟ್ಟು ಸರಕು - ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ	ಪಡೆದ ಬೆಲೆ ರೂ/ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗೆ	ಗಳಿಸಿದ ಲಾಭ ರೂ/ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗೆ
ಸಮೇಶ್ವರ ದೇವತಾ ಗ್ರಾಮ ಕೃಷಿಕ ಸಮಿತಿ, ಬಾಂದ್ರಾನಿ	ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ವಿಂಗಡಿಸಿದ ಆಲೂಗಡ್ಡೆ	15	140	ರೂ. 1170	ರೂ. 110
ಕಂದಾರ್ ದೇವತಾ ಗ್ರಾಮ ಕೃಷಿಕ ಸಮಿತಿ, ದ್ವಾರಿ	ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ವಿಂಗಡಿಸಿದ ಆಲೂಗಡ್ಡೆ	15	64	ರೂ. 580	ರೂ. 60
ಭಂಗಸಾರಿಯ ನಾಗ್ ಗ್ರಾಮಕೃಷಿಕ ಸಮಿತಿ, ಗೋರ್ಸಾಲಿ	ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ವಿಂಗಡಿಸಿದ ಆಲೂಗಡ್ಡೆ	25	20	ರೂ. 5520	ರೂ. 971

ಖರೀದಿದಾರರು ಮತ್ತು ಮಾರಾಟಗಾರರ ಸಭೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಸಂಘದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಡೆಹ್ರಾಡೂನ್ ಮಂಡಿಯ ಖರೀದಿದಾರರೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡಿದರು. ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮಂಡಿಯ ಪರಿಣತರು ರೈತರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವ ಬಗೆ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದರು. ರೈತರು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪನ್ನ, ವಿಂಗಡಣೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕ ಮಾರಾಟ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅರಿತರು.

ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಉತ್ಪಾದಕರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತಮ ಆಲೂಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಯಿತು. ಸಂಘವು ಆಲೂಗಡ್ಡೆ ಮತ್ತು ಹಸಿರು ಬಟಾಣಿ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಗೋಣಿಚೀಲಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಿತು. ಪಾಹಿ, ದ್ವಾರಿ, ಗೋರ್ಸಾಲಿ ಮತ್ತು ರಾಯ್ಲಾಲ್ ಗ್ರಾಮಸಂಘಗಳು ಆಲೂಗಡ್ಡೆ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಪ್ಯಾಕೇಜಿಂಗ್ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದವು. ಡೆಹ್ರಾಡೂನ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಒಟ್ಟು 9600 ಗೋಣಿಚೀಲಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಯಿತು.

ರೈತರು ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ತೂಕಮಾಡಿ ಪ್ರತಿ ಚೀಲಕ್ಕೆ 50ಕೆಜಿಯಷ್ಟು ತುಂಬಿದರು. ಮೊದಲು ತೂಕಕ್ಕೆ ಹಾಕದೆಯೇ ಪ್ರತಿ ಚೀಲವನ್ನು 50ಕೆಜಿಯೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಮಾರಾಟಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಸಂಘವು ತೂಕಹಾಕುವ ಯಂತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತೂಕ ಹಾಕಿ ಮಾರಾಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಆಲೂಗಡ್ಡೆ ಮತ್ತು ಹಸಿರು ಬಟಾಣಿಯ ತೂಕವನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ರಸೀದಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ತೂಕದ ವಿವರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ ಒಂದು ರಸೀದಿಯನ್ನು ರೈತನಿಗೆ, ಮತ್ತೊಂದು ರಸೀದಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲು ಗೋಣಿಚೀಲಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಂದು ರಸೀದಿಯನ್ನು ಗ್ರಾಮಸಂಘದಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆಗಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ರಾಯ್ಲದ ರೈತರು ಹಸಿರು ಬಟಾಣಿ ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ

ಫೋಟೋ : ರಿಲಯನ್ಸ್ ಫೌಂಡೇಶನ್

ಫೋಟೋ : ರಿಲಯನ್ಸ್ ಫೌಂಡೇಶನ್

ಕೊಯ್ಲಿನ ಹಂತದಲ್ಲೇ ಹಸಿರುಬಟಾಣಿಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು

ಗ್ರಾಮಸಂಘವು ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಮಂಡಿಗೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿತು. ಸಾರಿಗೆಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವ ಉತ್ಪಾದಕರು ಭರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಡೆಹ್ರಾಡೂನ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗ ಹರಾಜನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುವುದು. ಮಾರಾಟವಾದ ಉತ್ಪನ್ನದ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 1ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಗ್ರಾಮಸಂಘದ ನಿಧಿಯಿಂದಲೇ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಸಂಘದ ಖಾತೆಗೆ ತುಂಬಲಾಗುವುದು. ನಂತರ ಸಂಘವು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ರೈತರಿಗೆ ಅವರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಾರಿಗೆ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮುರಿದುಕೊಂಡು ಹಣವನ್ನು ವಿತರಿಸುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿಯಿಂದ ಗೋಣಿಚೀಲಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಒಟ್ಟು ರೂ.129600ಗಳನ್ನು ಹೂಡಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಸಂಘವು ರೂ.24,000 ಲಾಭ ಗಳಿಸಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ರೂ.38,400ರಷ್ಟು ಉಳಿತಾಯವಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮಸಂಘಗಳು ಡೆಹ್ರಾಡೂನಿನ ಮೂವರು ಸಗಟುವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಇದರಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಸದಸ್ಯರ ಸಮಯ ಉಳಿತಾಯವಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ದರ ಕುರಿತು ಚೌಕಾಶಿ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಉತ್ತಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ವಿಂಗಡಣೆಯಿಂದ ಸೂಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಸಾಮೂಹಿಕ ಮಾರಾಟ, ಗ್ರಾಮಸಂಘ ಸದಸ್ಯರು, ಸಾರಿಗೆ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕ್ರಮದಿಂದ ಉತ್ಪಾದಕರ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸಾಮೂಹಿಕ ಮಾರಾಟ, ಬೆಲೆ ನಿಗದಿ ಹಾಗೂ ಚೌಕಾಶಿ ಕೌಶಲಗಳು, ಯೋಜನೆಯ ರೂಪುರೇಷೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಂಕಿಅಂಶ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಉತ್ತಮಗೊಂಡಿತು. ಇದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಹೆಜ್ಜೆಯಾದರೂ ಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.

Naveen Kumar Shukla and Kamlesh Gururani
Reliance Foundation
Uttarkashi district, Uttarakhand
Pin Code 249193
E-mail: naveen.shukla12@gmail.com

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ:

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 20, ಸಂಚಿಕೆ 1, ಮಾರ್ಚ್ 2018

ಗುಣಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಮೌಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚಳ

ಇನ್‌ಗ್ರಿಡ್ ಪ್ರೋಮ್

ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರವು ಕಾಫಿಯ ಸುವಾಸನೆ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನೇರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಕರು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಲಾಭ ಕೂಡ ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಪ್ರದೇಶವು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ನಾಮಕ್ಕಲ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ. 70 ಕಡಿದಾದ ತಿರುವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಊರಿನ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಟಾರುಸೈಕಲ್‌ಗಳು, ಕಾರುಗಳು, ಟ್ರಕ್ ಮತ್ತು ಬಸ್ಸುಗಳು ಗಿಜಿಗುಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಈ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಮೇಲೆ ಹೋದರೆ ದಟ್ಟಹಸಿರಿನ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಕಣ್ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದು ಕಾಫಿ ಬೆಳೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಾಫಿ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಪ್ರದೇಶದ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರವು ಕಾಫಿಯ ಸುವಾಸನೆ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ನೇರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ. ಕೃಷಿ ಪರಿಸರ ನಿಯಮಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯ ಮತ್ತು ಲಾಭದಾಯಕ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿನ ಅಡವಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೈತಲೆಯಂತೆ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಂ ಸುಲವಂತಿಪಟ್ಟಿ ಕಳೆದ 20 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಾಫಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ 2.5 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಭೂಮಿಯಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ಗಂಡ ಒಂದು ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ನಲ್ಲಿ ಅರೆಬಿಕೆ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಉಳಿದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಣಸು, ಬಾಳೆ, ಮರಗೆಣಸು, ಏಲಕ್ಕಿ, ನಿಂಬೆ, ಹಲಸು ಮತ್ತು ದಾಳಿಂಬೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರದು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸಾವಯವ ತೋಟ. ಕಾಫಿ ಕೃಷಿ ಅವರಿಗೆ ಕುಟುಂಬದ ಚಟುವಟಿಕೆ. ತನ್ನ ಗಂಡ ಮತ್ತು ಆಗಾಗ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ 3 ಗಂಡುಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಆಕೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 200 ಕೆಜಿ ಕಾಫಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಈಗ ನಾಮಕ್ಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪಕ್ಕದ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಕಾಫಿಯ ಪಲ್ವ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ತೋಟಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ತರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯ ತಾರಸಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಒಣಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನವೀಕರಣಗೊಳಿಸಿದ್ದರೆ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇಳುವರಿಯು ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ನವೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಜಯಂ ಅವರು ಕಾಫಿ ಮಂಡಳಿಯಿಂದ ಸಾಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಬೀಜ ಕೊಳ್ಳುವವರು ತೋಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾಫಿ ಸಂಗ್ರಹ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತೋಟಕ್ಕೆ ಬಂದವರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಚೌಕಾಶಿ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಾದ್ದರಿಂದ ಆದಾಯವು ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿದ ಆದಾಯದಿಂದಾಗಿ ಕಾಫಿ ಕೊಯ್ಲಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈಗ

ಫೋಟೋ : ಲೇಖಕರು

ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಕಾಫಿ ಬೀಜಗಳು ತಮ್ಮ ಸುವಾಸನೆ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿವೆ.

ಆಕೆ ಕೂಲಿಯಾಳುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆಕೆಯ ಗಂಡ ಕೂಡ ಆಗಾಗ ಬೇರೆಯವರ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತದ ಹಲವೆಡೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ. ಜಯಂ ಮತ್ತವರ ಕುಟುಂಬದವರಂತೆ ಹಲವು ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಮೂಲಕ ಸುಸ್ಥಿರ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶ ವೈವಿಧ್ಯತೆ. ಕಾಫಿ, ಮೆಣಸು, ಏಲಕ್ಕಿ, ಹಲಸು, ದಾಳಿಂಬೆ ಮತ್ತು ನಿಂಬೆ ಮಾರಾಟದ ಮೂಲಕ ಆದಾಯ ಗಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮರಗೆಣಸನ್ನು ಮನೆಬಳಕೆಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಇದನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಕೂಡ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಾಳೆಯನ್ನು ಮನೆಬಳಕೆಗೆ ಹಾಗೂ

ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಕೆಲವು ರೈತರು ಇದನ್ನು ಕೂಡ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ

ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಪ್ರದೇಶದ ಸುಮಾರು 1500 ಮಂದಿ ರೈತರು ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಪ್ರದೇಶದ ಕೃಷಿಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಕರ ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜಯಂ ಕೂಡ ಈ ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇದೊಂದು ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪು. ಈ ಗುಂಪು ರೈತರಿಗೆ ಮರಗೆಣಸು, ಕಾಫಿ ಮತ್ತು ಕಿರುಧಾನ್ಯಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ ಕುರಿತಂತೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಒಕ್ಕೂಟವು ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಕುರಿತಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ರೈತರಿಗೆ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅದರ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ ಕುರಿತಂತೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಎಎಂ (ವೆಸಿಕ್ಯೂಲರ್ ಅರ್ಬಸ್ಕೂಲರ್ ಮೈಕೋರಿಜ) ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಕ್ಕೂಟವು ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ಒಳಸುರಿಯುವಿಕೆಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂ.ಎಸ್. ಸ್ವಾಮಿನಾಥನ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಫೌಂಡೇಶನ್‌ನಂತಹವರ ನೆರವಿನಿಂದ ರೈತರು ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಸ್ತೃತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಲುಪುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ

ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಪ್ರದೇಶದ ಕಾಫಿ ಬೆಳೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಇದನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿಯೇ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ತಮಿಳುನಾಡು ಕಾಫಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ. ಚೆನೈ ಅಥವಾ ಬೆಂಗಳೂರಿನಂತಹ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬೀದಿಬದಿಯ ಪೆಟ್ಟಿ ಅಂಗಡಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ದೊಡ್ಡ ಹೋಟಲು ಮತ್ತು ಕಾಫಿಶಾಪ್‌ಗಳವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಕಾಫಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಸುವಾಸನೆ ಭರಿತ ಕಾಫಿಬೀಜಗಳನ್ನು ರೈತರು ತಮ್ಮ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿದ ನಂತರ ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಪ್ರದೇಶದ ಸಂಗ್ರಹ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಫಿಯನ್ನು ನಾಮಕಲ್, ಸೇಲಂ, ಚೆನೈ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ದೊಡ್ಡ ಕಂಪನಿಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು, ಹದವಾಗಿ ಹುರಿದು ಕಾಫಿಪುಡಿಯನ್ನು ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಪ್ರದೇಶದ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಪ್ರದೇಶದ ಕಾಫಿಯು ಇನ್ನೂ ತನ್ನಿಡೀ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಪರಿಪಕ್ವವಾಗಿದೆ.

ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಕಾಫಿಯನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೃಷಿಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಇತರೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಬೆಂಗಳೂರಿನಂತಹ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕರು ಕುರಿತು ಕಾಳಜಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ರೈತರ ಬೆಳೆಯ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ಮತ್ತು ಲೇಬಲಿಂಗ್ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಅವರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಪ್ರದೇಶದ ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ಕಾಫಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಜಯಂ ಅವರು

ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಪ್ರದೇಶದ ಕಾಫಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಹೆಸರಿನಡಿ ಮಾರುವುದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಫೋಟೋ : ಲೀಖಿತರು

ಕೊಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಮೆಣಸು, ಬಾಳೆ ಮತ್ತು ಸಿಲ್ವರ್ ಓಕ್ ಮರಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ

ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಈ ಭಾಗದ ರೈತರು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಬೆಳೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅಂದರೆ ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಅಥವಾ ಆಹಾರ ಬೆಲೆಯ ಏರುಪೇರುಗಳಿಂದ ದೃಶ್ಯವಿಲ್ಲ. ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಬೆಳೆವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕಾಫಿಯಂತಹ ಲಾಭದಾಯಕ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಮನೆಬಳಕೆಗೆ ಬೆಳೆಯುವ ತರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರುವುದರಿಂದ ಕೂಡ ಆದಾಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಾಧ್ಯವಾದುದೇ ತಮ್ಮ 2.5 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನದಿಂದ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ◆

Ingrid Fromm
Bern University of Applied Sciences
School of Agricultural, Forest and
Food Sciences
Laenggasse 85
3052 Zollikofen, Switzerland
E-mail: Ingrid.fromm@bfh.ch

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ:
ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 20, ಸಂಚಿಕೆ 1, ಮಾರ್ಚ್ 2018

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಡುಗೆ

ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಯ ಕೊನೆಯ ಕೊಂಡಿ

ಬಿಎಐಎಫ್

ನಹಾರಿ ಎನ್ನುವುದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಹಾರ ಮಾರಾಟ ಕೇಂದ್ರ. ದಕ್ಷಿಣ ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಿಎಐಎಫ್‌ನವರು ಇದನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಮುದಾಯದ ಮಾಲೀಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ನಹಾರಿಯ ಉದ್ದೇಶ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣ ನಿವಾಸಿಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುವುದು. ಆ ಮೂಲಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರ ಬದುಕಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.

ನಹಾರಿ ಎನ್ನುವುದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಮಳಿಗೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ರಾಗಿ, ಬೇಳೆಕಾಳು, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಗೆಡ್ಡೆಗಳು ಮತ್ತಿತರ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಆಹಾರಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಹಾರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲ ನಹಾರಿ ಮಳಿಗೆಯನ್ನು ವಲ್ಸಾದ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಗಣಪುರ್ ಎನ್ನುವ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ 2006ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಬಿಎಐಎಫ್‌ನ ಸ್ಥಳೀಯ ಸದಸ್ಯರು ಪರಿಸರ ಆರೋಗ್ಯ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಈ ಐಡಿಯಾ ಹೊಳೆಯಿತು. ಈ ಅಧ್ಯಯನದ

ಭಾಗವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಡಿನ ವಿವಿಧ ಆಹಾರಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕುರಿತು ತಿಳಿಯಲು ಹಲವು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಶ್ರುತಿಯಾಗಿ ನಹಾರಿ ಹುಟ್ಟಿತು.

“ಜೈ ಅಂಬೆ ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಳ” ಮತ್ತು “ಬಜರಂಗಬಲಿ ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಳ” ಎನ್ನುವ ಎರಡು ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಸೇರಿ ತಮ್ಮ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಮಳಿಗೆಯೊಂದನ್ನು ತೆರೆಯುವ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ತಂತ್ರ ಫಲಕಾರಿಯಾಯಿತು. ಅವರ ಮೊದಲ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲೇ ರೂ.12,000ಗಳಷ್ಟು ಲಾಭ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಈ ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ಉತ್ತೇಜಿತರಾದ ಈ ಗುಂಪು ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ಗಣಪುರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ನಹಾರಿ ಮಳಿಗೆಯನ್ನು ತೆರೆದರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದವರಿಗೆ ಅವರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಭೋಜನವನ್ನು ಬಡಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಊಟದಲ್ಲಿ ರಾಗಿ ಚಪಾತಿಗಳು (ನಂಗ್ಲಿ ರೋಟ್ಲಾ ಎನ್ನುವರು), ಉದ್ದಿನ

ನಹಾರಿಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು ನೆರವು ನೀಡಿದರು.

ತವ್ವೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಆಯಾ ಋತುವಿನ ತರಕಾರಿಯ ಖಾದ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ನಹಾರಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಇದರೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಇದರೊಂದಿಗೆ ಬಡಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ನಹಾರಿಯ ಒಳಾಂಗಣವನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಲೆಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗಿದೆ ಇದು ಅಲ್ಲಿಯ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ. ಪುರಾತನ ಹಳ್ಳಿಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯ ಸಮನ್ವಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ.

ಗಣಪುರದ ನಹಾರಿಯನ್ನು ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘದ 17 ಮಂದಿ ಮಹಿಳೆಯರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಳಿಗೆಯು ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ಸರಾಸರಿ ರೂ.1000ದಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ರೂ.50 ದಿನಗೂಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಸಿಗುವ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಲಾಭವನ್ನು ಅವರುಗಳ ಸಾಮೂಹಿಕ ಉಳಿತಾಯಕ್ಕೆ ಜಮೆಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರುಗಳು 6-6-5 ಜನರ ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ 10 ದಿನಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದು, ಬಡಿಸುವುದು, ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಮಳಿಗೆಯ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ಹೋಟಲಿನಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ಆದಾಯದಲ್ಲೇ ರೂ.5000 ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಹೂಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಸುಂಧರ ಕೋಆಪರೇಟಿವ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟ ಮಳಿಗೆಯನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ನಹಾರಿಯವರ ವಹಿವಾಟು ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಗಣಪುರದ ನಿವಾಸಿಗಳು, ಸುತ್ತಲ ಹಳ್ಳಿಯವರು ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಇಲ್ಲಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಖಾದ್ಯಗಳ ರುಚಿಯನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸಲು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇಂದು ಈ ಸ್ಥಳವು ಗಣಪುರದ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿರುವ ನಹಾರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಯಾಸದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಾದುಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಉದ್ಯಮವೊಂದನ್ನು ನಡೆಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ತುಂಬಿ ಈ ಲಾಭದಾಯಕ ಉದ್ಯಮಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಿಎಐಎಫ್‌ನವರು ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದ ಸಾಲ ಕೊಡಿಸಿ ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇದರಂತೆಯೇ ದಕ್ಷಿಣ ಗುಜರಾತಿನ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ಸಮೀಪ 7-8 ನಹಾರಿಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗಿದೆ. “ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೆ ಆತಿಥ್ಯ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವ ಹೊಸ ವಿಧಾನದ ಅನ್ವೇಷಣೆ” ಎಂದು ಬಿಎಐಎಫ್‌ನ ವಿಷಯಾಧಾರಿತ

ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ 2008ರಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಪುನಃ ಅನುಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ಥಳೀಯರು ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಇದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಉತ್ತಮ ತಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಆದಾಯ ಗಳಿಕೆಯ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಪದ್ಧತಿಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗುವ ಅಪಾಯವು ಇಲ್ಲ.

ಇದೊಂದು ಮಾದರಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳ ನಹಾರಿ ಅನುಕರಣೆಯ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿರದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಸವಾಲುಗಳು ಹಲವು. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಕೆಲವರ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿರದ ಸಮುದಾಯಗಳು ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿಗೂ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಕುಕನ, ಕೊಲಿ, ವರ್ಲಿ, ಕೊಟವಾಲಿಯ, ಕೊಲ್ವಾ, ನಾಯಕ ದಂತಹ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳವರೇ ಇಲ್ಲಿನ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರುಗಳು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುವುದು ಮುಂದುವರಿದಿದೆ.

ನಹಾರಿಗಳ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಪುರಸ್ಕಾರವೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಆಹಾರ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸ್ಥಳೀಯ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅವರ ಊರಿನಲ್ಲೇ ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಈ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಸಿಗುವುದು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆಲಸಗಳ ನಂತರ ಉಳಿಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ನಿರುದ್ಯೋಗಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗಂಭೀರವಾದುದು. ಈ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಸಮಯದ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದೆ.

ಸಾವಾನ್ಯ ಗೃಹಿಣಿಯರಾಗಿದ್ದವರು ಇಂದು ಯಶಸ್ವಿ ಉದ್ಯಮಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಹಣದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಇಂತಹ ಮಳಿಗೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

BAIF

BAIF Bhawan,
Dr.Manibhai Desai Nagar,
Warje, Pune, Maharashtra- 411058
E-mail: baif@baif.org.in

*This article was originally published as an article
“Promoting tribal cuisine among urban communities”
in SFAC, 2014,
Krishi Sutra 2 - Success stories of Farmer Producer
Organisations*

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ:

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 20, ಸಂಚಿಕೆ 1, ಮಾರ್ಚ್ 2018

ನಹಾರಿಗಳ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಪುರಸ್ಕಾರವೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.

ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ

ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರ ಯಶೋಗಾಥೆ

ಕಣ್ಣ ಕೆ ಸಿರಿಪುರಪು, ಅನಿತ ಕನುಕೊಳನು, ಸವ್ಯಸಾಚಿ ದಾಸ್ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನೇಮಣಿ

ದೇಸಿ ಕೋಳಿ ತಳಿಗಳ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯು ಸುಲಭ, ಕಡಿಮೆ ಆಪತ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಬಡಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಆದಾಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಲ್ಲದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡತನ, ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಇದು ಹೊಂದಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಿನ ಬಾಹ್ಯಬೆಂಬಲ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಸಣ್ಣ ಕೃಷಿ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬಹುದು. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳವರು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮಾಡಲು ದೇಸಿ ತಳಿಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ವೈಪರಿತ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ತಳಿಗಳನ್ನು ದೇಶದಲ್ಲಿ 70% ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಮೊಟ್ಟೆ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಸಾಕಾಣಿಕೆಯು

ಹಿತ್ತಲಿನಿಂದ ದೊಡ್ಡ ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ಯಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಆಧುನಿಕ ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯು ಅತಿ ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಿಶ್ರತಳಿಗಳನ್ನೇ ಬೆಳೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಮೊಟ್ಟೆಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇವು ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಹುತೇಕ ಉಚಿತವಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿನ ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಎನ್ನುವುದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವ ಪ್ರಾಣಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅದ್ಭುತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದು ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಅತಿಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಚುರಗೊಳಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ ಮಳೆಕಡಿಮೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿ-ಉದ್ಯಮ ಸಂಯೋಜನೆಯಾಗಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಬಹುದು.

ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆದಾಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ

ಇದೇ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 2016ರಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಸರ್ಕಾರದ ಪಶುಸಂಗೋಪನ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ದೇಸಿ ಕೋಳಿಸಾಕಾಣಿಕೆ (Rural Desi Backyard Poultry (BYP) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. 13000 ಆದಿವಾಸಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶಯುಕ್ತ ಆಹಾರ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಉತ್ತಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ, ಲಸಿಕೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳು, ತಳಿಸಂವರ್ಧನೆ ಉದ್ಯಮ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಆಸಕ್ತರ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ನಿಧಿಯನ್ನು ಸಮುದಾಯಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ವಾಸನ್ ಮುಖ್ಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಏಜನ್ಸಿಯಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ರೀಕಾಕುಲಂ, ವಿಜಯನಗರಂ, ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಣಂ, ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಗೋದಾವರಿ ಎನ್ನುವ 5 ಜಿಲ್ಲೆಗಳ 129 ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಣಂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪೆದ್ದಕೊಂಡಪಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿನ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಅನುಭವವನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆರಂಭ

ಪೆದ್ದಬಯಲುವಿಗೆ ಸೇರಿದ ಪೆದ್ದಕೊಂಡಪಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ 102 ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಬಹುತೇಕರು ಬಡವರಾಗಿದ್ದು ಬದುಕಿಗಾಗಿ

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ದಿನಗೂಲಿಯನ್ನು ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇಸಿ ತಳಿಗಳ ಕೊರತೆ, ರಾತ್ರಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ತಂಗಲು ಜಾಗ ಹೊಂದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋದದ್ದು, ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿದ ಸಾವು ಮತ್ತು ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಕೊರತೆ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಬಳಕೆಯ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಬಾಯ್ಲರ್ ಕೋಳಿಗಳ ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದರು.

2016ರ ಮಧ್ಯಂತರ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಎನ್‌ಜಿಒ ಸಂಸ್ಥೆ LAYAದ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ WASSAN ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಬಿವೈಪಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನ ಆಸಕ್ತರ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು (ಸಿಐಜಿ) ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಗುಂಪಿನ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಶುಲ್ಕ ರೂ.100 ಮತ್ತು ಹಕ್ಕಿಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಯ ಶುಲ್ಕ ರೂ.200 ಒಟ್ಟು ರೂ.300ನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪಾವತಿಸುವಂತೆ

ಸಮಾನ ಆಸಕ್ತರ ಗುಂಪಿನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪೆದ್ದಕೊಂಡಪಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು

ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ಮಾಡಿರುವುದು

ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಪ್ರತಿ ಸಮಾನ ಆಸಕ್ತ ಗುಂಪಿನ (ಸಿಐಜಿ) ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹಿತ್ತಲ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆಗೆ ರೂ.3000 ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು (ರೂ.2700 ಕೋಳಿಗಳಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ರೂ.300 ಐದು 45 ದಿನಗಳ ಮರಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು).

ಹಿತ್ತಲ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ತಳಿಸಂವರ್ಧನೆ ಫಾರಂ

ಸ್ಥಳೀಯ ಸಿಐಜಿ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ತಳಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ತಳಿಸಂವರ್ಧನೆ ಫಾರಂಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಪೆದ್ದಕೊಂಡಪಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೀ ಕೋಡ ಅಬ್ಬಾಯಿಡೊರ ಅವರಿಗೆ ಈ ಫಾರಂ ಆರಂಭಿಸಲು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಕೋಳಿಮರಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಕೋಡ ತಮ್ಮ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಎಕರೆಯನ್ನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟರು. ಈ ತಳಿಸಂವರ್ಧನೆ ಫಾರಂ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಯೋಜನೆಯಿಂದ ರೂ.96,500 ಬೆಂಬಲ ಧನ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕೋಡ ಅವರು ರೂ.30,000 ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿದರು. ಈ ಹಣವನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಾದ ಷೆಡ್ಡು, ಬೇಲಿ, ನೀರು ಮತ್ತು ಮೇವು ಸಂಗ್ರಹಕಗಳು, ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು, ವರ್ಷಕ್ಕಾಗುವಷ್ಟು ಅವುಗಳ ಮೇವನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು 2016ರ ಮಧ್ಯಂತರ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಆರು ತಿಂಗಳು ಬೇಕಾಯಿತು. 60 ಹಕ್ಕಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೇ 2017ರಿಂದ ಕಾರ್ಯಆರಂಭಿಸಿತು.

ಈ ತಳಿಸಂವರ್ಧನೆ ಫಾರಂ ದೇಸಿ ತಳಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಲ್ಲಟವನ್ನು ತಂದಿತು. ಕೋಡ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ 480 ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಮರಿಗಳನ್ನು 86 ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮರಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ರೂ.80ರಂತೆ ಮಾರಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬವು ತಮ್ಮ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಎಂದರೂ ಕನಿಷ್ಠ 5-10 ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪಶುವೈದ್ಯಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕೋಳಿಗಳ ಸಾವಿನ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೂನ್ಯವಾಯಿತು.

ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸಿಐಜಿ ಸದಸ್ಯರು ದೇಸಿ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು 45 ಕಷ್ಟ ಮರಿಗಳು ಮತ್ತು 11 ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ಆದಾಯ ರೂ.11,650. ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಆಯ್ದು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಯಿತು.ಕೋಡ ಮೊಟ್ಟೆಗಳಿಗಿಂತ ಮರಿಗಳನ್ನು ಮಾರುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಿದರು. 2017ರಲ್ಲಿ ಕೋಡ ಕುಟುಂಬದವರು ಸುಮಾರು 65% ಆದಾಯವನ್ನು ತಳಿಸಂವರ್ಧನೆ ಫಾರಂನಿಂದ ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಸೇವೆಗಳ ಲಭ್ಯತೆ

ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರದ ಪಶುವೈದ್ಯ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಇರುವುದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹದಿನೈದು ಕಿಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಪದೆರು ಎನ್ನುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ. ಇದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಯೋಜನೆಯು ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನೇ ಪಶುವೈದ್ಯ ಸೇವಾಕರ್ತರನ್ನಾಗಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿತು. ಆಯ್ದು ಮಂದಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕೋಳಿ ಮತ್ತಿತರ ಜಾನುವಾರು ಆರೋಗ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ 2-3 ದಿನಗಳ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಸ್ಥಳೀಯ ಪಶುವೈದ್ಯ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಪಶುವೈದ್ಯರು, WASSANನ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರು ಈ ತರಬೇತಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು.

ಈ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದವರು ಸಮುದಾಯಗಳ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರು. 100 ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಪಶುವೈದ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವರು. ಇವರ ಸೇವೆಗಾಗಿ ರೂ.2ನ್ನು ಇವರಿಗೆ ಪಾವತಿಸಲಾಗುವುದು. ಈ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಬಾರಿ ಹಕ್ಕಿಯ ರೋಗ ಅಥವಾ ಸೋಂಕಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಿದಾಗ ಸಿಐಜಿ ಸದಸ್ಯರ ಮೊದಲೇ ಠೇವಣಿಯಿಟ್ಟಿರುವ ರೂ.200ರಿಂದ ರೂ.2ನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಠೇವಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಣವು ಮುಗಿದಹೊರತು ಸದಸ್ಯರು ಹಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕೋಳಿಗಳ ಸಾವಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿದೆ.

ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ನಿರ್ವಹಣಾ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು LAYA ಮತ್ತು WASSANನವರು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನಮನಸ್ಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪರ್ಕಗಳು, ಸ್ನೇಹಿತರು ಇವು ಕೂಡ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು.

ಪರಿಣಾಮಗಳು

ಪೆದ್ದಕೊಂಡಪಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ದೇಸಿ ಕೋಳಿ ತಳಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಣೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮರುಜೀವ ಪಡೆದಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಸಾಕಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಿಕೊಂಡ ಮೊಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಮಾಂಸವನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ತಿನ್ನಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ತರುವ ಕೋಳಿ

ಯೋಜನಾ ತಂಡದಿಂದ ಮಹಿಳೆಯು ಕೋಳಿಮರಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ

ಮತ್ತು ಮೊಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಇವು ಕುಟುಂಬದ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತಮವಾದದ್ದು.

ತಳಿಸಂವರ್ಧನೆ ಫಾರಂಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯಿಂದ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಕೋಳಿಮರಿಗಳು ಸಿಕ್ಕಿತಲ್ಲದೆ ಈ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವವರು ಮರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟಮಾಡಿ ಗೌರವಯುತ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೋಳಿ ಹಿಕ್ಕೆಯ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಬೆಳೆಗಳ ಬಳಸುವ ಮೂಲಕ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪೆದ್ದಕೊಂಡಪಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ದೇಸಿ ಕೋಳಿಯು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಮರುಜೀವ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಆಕರಗಳು :

ಸಿಎಸ್‌ಇ, ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಟಿ ರಿಪೋರ್ಟ್: ಆಂಟಿಬಯೋಟಿಕ್ ರೆಸಿಸ್ಟೆನ್ಸ್ ಪೌಲ್ಟಿ ಎನ್ವಿರಾನ್ಮೆಂಟ್. 2018

ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಸೈನ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಎನ್ವಿರಾನ್ಮೆಂಟ್, ನವದೆಹಲಿ.

ಜಿಬಿಐ, 19ನೇ ಜಾನವಾರು ಗಣತಿ 2012 - ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವರದಿ, 2012, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ, ಕೃಷಿಭವನ, ನವ ದೆಹಲಿ.

ವಾಸನ್, ದೇಸಿ ಪೌಲ್ಟಿ - ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಬ್ರೀಫ್ 2017, ವಾಸನ್.

http://www.wassan.org/desipoultry/page_1.htm

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ಪಶುಸಂಗೋಪನಾ ಇಲಾಖೆ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಬಿವೈಪಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಹಯೋಗ ನೀಡಿದ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಲೇಖಕರು ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ.

Aneetha Kanukolanu

WASSAN,

#12-13-452, Street No 1, Tarnaka,

Secunderabad - 500017

E-mail: aneethak@wassan.org

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ:

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 20, ಸಂಚಿಕೆ 3, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2018

ಜೈವಿಕ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದಾಗುವ ಬಹುವಿಧದ ಲಾಭಗಳು

ಟಿ.ಎಂ. ರಾಧ ಮತ್ತು ಜಿ. ಕೃಷ್ಣನ್

ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಮತ್ತು ಬೆಳೆವೈವಿಧ್ಯತೆಯಂತಹ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ, ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಉತ್ತಮ ಇಳುವರಿ, ಆದಾಯ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ಹೀಗೆ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಅನುಕೂಲಗಳಿವೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದು ಭೂಮಿಯ ಚೇತರಿಕೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ರೈತರನ್ನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪೆನ್ನಾಂಗರಂನ ರೈತರು ಈ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ತೋರಿದ್ದಾರೆ.

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಧರ್ಮಪುರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 80%ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಣಭೂಮಿ ವ್ಯವಸಾಯವಿದೆ. ಧರ್ಮಪುರಿಯ 8 ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪೆನ್ನಾಂಗರಂನಲ್ಲಿ 33 ಪಂಚಾಯತ್ ಗ್ರಾಮಗಳಿವೆ. ಇವು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅತಿಹಿಂದುಳಿದ ಹಳ್ಳಿಗಳು. ಪೆನ್ನಾಂಗರಂನಲ್ಲಿರುವುದು ಮರಳು ಮಿಶ್ರಿತ ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣು. ಈ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೈಟ್ರೋಜನ್ ಮತ್ತು ಫಾಸ್ಫೇಟ್ ಅಂಶ ಕಡಿಮೆ. ಒಣಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಕಿರುಧಾನ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಳೆಕಾಳುಗಳಾದ ರಾಗಿ, ಸಾಮೆ, ಹುರುಳಿ, ಅವರೆ ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಅಲಸಂದೆಯನ್ನು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜೋಳ ಮತ್ತು ಕಿರುಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಖಾರಿಫ್ ಮತ್ತು ರಾಬಿ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಮಳೆಕಡಿಮೆಯಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಅನಿಶ್ಚಿತ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ರೈತರು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವಂತಿಕೆ ಹಾಳಾಗಿರುವುದು, ಅಂತರ್ಜಲ ಕುಸಿತ, ಮಳೆಯ ನೀರು ವೃಥಾ ಹರಿದುಹೋಗುವುದು, ಮಣ್ಣಿನ ಸವಕಳಿ, ಏಕಬೆಳೆಯಂತಹ ಅಸಮರ್ಪಕ ಬೆಳೆಪದ್ಧತಿಯ ಅನುಸರಣೆ, ರಾಸಾಯನಿಕಗಳ ಅತಿಬಳಕೆ, ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬೇಡುವ ಬೆಳೆಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಎಎಂಇ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಎನ್ನುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಪೆನ್ನಾಂಗರಂ ರೈತರೊಂದಿಗೆ 2011-12ರಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಪರಿಸರಸ್ನೇಹಿ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ರೈತರು ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿಯತ್ತ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಇದರ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ಜೈವಿಕ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲಗಡಲೆ ಬೀಜ ಸಂರಕ್ಷಣೆ

ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ

ಎಎಂಇ ಫೌಂಡೇಶನ್‌ನವರು 2011-12ರಲ್ಲಿ 5 ಹಳ್ಳಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭಿಸಿದ ಕೆಲಸವು 2016-17ರ ವೇಳೆಗೆ 25 ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತು. ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಿರುವ ಕಾರ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಸ್ಥಳೀಯ ನಾಯಕರು ಕಾರ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಸಹಕಾರವನ್ನು ಕೋರಿದರು. ಹಳ್ಳಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಜನರು, ಅವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು, ಬದುಕಿನಮಟ್ಟ, ಅವರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಸೇರಿದಂತೆ 60-80 ಮಂದಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಿದರು.

ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಆಸಕ್ತ ರೈತರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪರಿಸರ ಕೃಷಿಕ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ ಈ ರೀತಿಯ 20 ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೂ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ಯಾವ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ಬೆಳೆಯಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕುರಿತು, ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಒಳಸುರಿಯುವಿಕೆಗಳು, ಗುಂಪು ನಿರ್ವಹಣೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ 2013-14ರಲ್ಲಿ ಈ ಗುಂಪುಗಳು ಮಳೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದಲ್ಲಿ ನೆಲಗಡಲೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆಯಾಗಿಯೂ, ಅಲಸಂದೆ ಮತ್ತು ಚಪ್ಪರದವರೆಯನ್ನು ಅಂತರ ಬೆಳೆಯಾಗಿಯೂ, ಜೋಳವನ್ನು ಬೇಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಔಡಲ (ಹರಳೆಣ್ಣೆ ಗಿಡ) ಗಿಡವನ್ನು ಕೀಟನಿರೋಧಕವಾಗಿಯೂ / ಬೆಲೆಬೆಳೆಯಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆಯುವುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದವು.

2014-15ರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆಯಾಗಿತ್ತು. 13 ಹಳ್ಳಿಗಳ ರೈತರು ಪೂರ್ವ ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲಗಡಲೆ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಮುಖ್ಯಬೆಳೆಯ ಇಳುವರಿ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಲು ಉದ್ದಿನ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆದರು. 7 ಹಳ್ಳಿಗಳವರು ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿದರು. 3 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ

ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ ಮತ್ತು 2 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗಿಯನ್ನು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಕೊನೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಬಿತ್ತಿದರು.

ಮಾಡಿ ಕಲಿ

ರೈತರ ಹೊರಾಂಗಣ ಶಾಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಬೆಳೆ ಪರಿಸರವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರಿತರು. ಗುಂಪಾಗಿ ಬೆಳೆ ಕುರಿತ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಲಿತರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಸ್ಥಳೀಯ ಯುವಕರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಈ ತರಬೇತಿಯು ನೀರು ಮಣ್ಣಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ, ಬೆಳೆವೈವಿಧ್ಯತೆ, ಸಂಯೋಜಿತ ಪಿಡುಗು/ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣೆ (Integrated Pest Management (IPM), ಬಹುವಿಧದ ಆಯ್ಕೆಗಳು, ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕೊಯ್ಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ (ಅ) ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯ ಹೆಚ್ಚಳ (ಆ) ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಹೆಚ್ಚಳ ಮತ್ತು (ಇ) ಸಂಯೋಜಿತ ಪಿಡುಗು / ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣೆ (Integrated Pest Management (IPM) ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ್ದೇವೆ.

(ಅ) ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯ ಹೆಚ್ಚಳ

ಒಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸದಿರುವುದು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿರುವ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಂತತಿಯಿಂದಾಗಿ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಮಣ್ಣಿಗೆ ಹಾಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ರೈತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರೈತರು ಬದಲಿ ವಿಧಾನಗಳಾದ ಬೀಜೋಪಚಾರ, ಹಸಿರಲೆ ಗೊಬ್ಬರ, ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬಯೋಮಾಸ್/ಜೈವಿಕ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಹೆಚ್ಚಳ, ಹೊಲಗೊಬ್ಬರ, ಜೈವಿಕಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಬಳಕೆ, ರಾಕ್‌ಫಾಸ್ಫೇಟ್/ರಂಜಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳಾದ ಅರೋಸ್ಪೈರಿಲಂ, ರೈಜೋಬಿಯಂಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಬೀಜೋಪಚಾರ ಮಾಡುವುದು, ಶೀಲಿಂಧ್ರನಾಶಕ (ಟ್ರೈಕೋಡರ್ಮಾ), ಸುಡೊಮೊನಾಸ್, ಫಾಸ್ಪೋಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳನ್ನು ಹೊಲದ ಗೊಬ್ಬರದೊಂದಿಗೆ ಬಳಸಿ ಗಿಡಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ರೈತರು ಕಲಿತರು. ಈ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಕೀಟ ಮತ್ತು ರೋಗಭಾದೆಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ತಡೆಗಟ್ಟಬಹುದು. ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಾದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿನ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಎದುರಿಸಬಹುದು.

ಹೊರಾಂಗಣ ಶಾಲೆಗಳಿಂದ ರೈತರು ಹಸಿರಲೆ ಗೊಬ್ಬರ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಲಿತರು. ಮಹಿಳಾ ಕೃಷಿಕರು ಪ್ರಧಾನ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆ ಸೆಣಬನ್ನು ಹಸಿರಲೆ ಗೊಬ್ಬರಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಳೆದರು. 2012-13ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಸುಮಾರು 1-1.5 ಟನ್‌ನಷ್ಟು ಸೆಣಬನ್ನು ತಾಕುಗಳಿಗೆ ಬೆರೆಸಿದರು. ಸೆಣಬಿನಿಂದಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾರಜನಕ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು (ನೈಟ್ರೋಜನ್ ಫಿಕ್ಸಿಂಗ್) ಮಾಡಬಹುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ಸೆಣಬು ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬದಲಿ ಗೊಬ್ಬರವೆನ್ನುವುದನ್ನು ರೈತರು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಹೊಲಗೊಬ್ಬರವು ಪ್ರತಿ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್‌ಗೆ ರೂ.2500ದಷ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ 2-4 ಟನ್ ಸೆಣಬಿನ ಗೊಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚ ರೂ.300-400 ಮಾತ್ರ.

ಹೊಲಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತೇವಾಂಶ ಹಿಡಿದಿಡುವ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ರೈತರು ಅರಿತರು. ಇದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಸಲು ಹೊರಾಂಗಣ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಯೋಗವೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಲಾಯಿತು. ಮಣ್ಣಿನ ಶಕ್ತಿವರ್ಧನೆ ಮಾಡಲು ಹೊಲಗೊಬ್ಬರಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನು ಅರಿತರು. 300 ಕೆಜಿ ಹೊಲಗೊಬ್ಬರದ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ 50 ಕೆಜಿ ರಂಜಕ (ರಾಕ್ ಫಾಸ್ಫೇಟ್), ಒಂದು ಕೆಜಿ ರಿಜೋಡಿಯಂ, ಅರ್ಜೋಸ್ಪಿರಿಯಂ, ಟ್ರೈಕೋಡರ್ಮಾ ಮತ್ತು ಫಾಸ್ಫೋಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾ ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಮಣ್ಣಿನ ತೇವಾಂಶ ನಷ್ಟವಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಗಿಡದ ಬುಡಗಳಿಗೆ ಹೊದಿಕೆ ಹಾಕುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಪ್ರಚಾರಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ 2013-14ರಲ್ಲಿ ನೆಲಗಡಲೆಯೊಂದಿಗೆ ತೊಗರಿ ಯನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಅಂತರ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಹೂ ಕಚ್ಚುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಮಳೆ ಬೀಳಬೇಕು. ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಳೆಯಾಗದೆ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಬಿಸಿಗಾಳಿಯು ಮಣ್ಣಿನ ತೇವವನ್ನು ಹೀರಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ 30-45% ಹೂಗಳು ಉದುರಿಹೋದವು. ಇದು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ್ದರಿಂದ ತೊಗರಿ ಗಿಡದ ಬುಡಕ್ಕೆ ಹೊದಿಕೆ ಹೊದಿಸುವ ತುರ್ತುಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹೂಗಳ ಉದುರುವಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಹೊದಿಕೆ ಹೊದಿಸಿದ ಗಿಡಗಳಿಗಿಂತ ಹೊದಿಕೆ ಹೊದಿಸಿದ ಗಿಡಗಳು 0.5 ಇಂದ 1 ಕೆಜಿಯವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟವು.

ಆ) ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಹೆಚ್ಚಳ

ಬಹುವಿಧದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ಬಹುಪಯೋಗಿ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ಈ ತಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ವಿಧಾನದಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಚೇತರಿಕೆಯ ಗುಣ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ, ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಉತ್ತಮ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಲಭ್ಯತೆ, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಹಾಗೂ ಬರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧಿನಗರ, ತಿಣ್ಣೂರು, ಅನುಮಂತಪುರಂ, ಅಟ್ಟಪಲ್ಲಂನ ಹಳ್ಳಿಯ ರೈತರು ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ನೋಡಿದರು. ನೆಲಗಡಲೆ ಪ್ರಧಾನ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಔಡಲವನ್ನು ಬಲೆಬೆಳೆ/ಕೀಟನಿರೋಧಕಬೆಳೆಯಾಗಿಯೂ, ಜೋಳವನ್ನು ಬೇಲಿ ಬೆಳೆಯಾಗಿಯೂ, ತೊಗರಿಯನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಅಂತರಬೆಳೆಯಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಅಲಸಂದೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಅಂತರಬೆಳೆಯಾಗಿಯೂ 280 ರೈತರು ಬೆಳೆದರು. ಈ ರೀತಿ ಹಲವು ಅಂತರಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ಕೀಟಬಾಧೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನುಕ್ರಮ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ರೈತರ ನಡುವೆ ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಉದ್ದನ್ನು ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಬೆಳೆಯ ಉತ್ಪಾದನೆ ಇನ್ನೂ 40 ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಪ್ರಮುಖಬೆಳೆಯಾದ ನೆಲಗಡಲೆಯ ಕೊಯ್ಲಿನ ನಂತರ ಉಳಿದಿರುತ್ತಿದ್ದ ತೇವಾಂಶವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಯಿತು. 300 ರೈತರು ಅನುಕ್ರಮ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಹುರಳಿಯನ್ನು 150 ಎಕರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದರು. ವಿಲಿಯನೂರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಊರುಗಳ ರೈತರು ನೆಲಗಡಲೆಯ ತೇವಾಂಶ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಎರಡನೆಯ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಹುರಳಿಯನ್ನು ಬೆಳೆದರು. ಇದು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಮೇವನ್ನು ಕೂಡ ಒದಗಿಸಿತು.

ಇ) ಸಂಯೋಜಿತ ಕೀಟನಿರ್ವಹಣೆ/ಪಿಡುಗು ನಿರ್ವಹಣೆ

ಜೈವಿಕ ಮತ್ತು ಕೀಟನಾಶಕೇತರ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳ ಕುರಿತು ರೈತರ ಮನವೊಲಿಸಲು ಹೊರಾಂಗಣ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಕೃಷಿ ಪರಿಸರವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ ಮತ್ತು ಅಜೀವಕಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣಾ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ರೈತರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಯಿತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವ ಪ್ರಯೋಗವು ಅವರಿಗೆ ಕೀಟನಾಶಕ ಸಿಂಪಡಣೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ನೆರವಾಯಿತು. ಬೇಲಿ ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ಬಲೆ ಬೆಳೆಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಯಿತು. ಕೆಲವು ಹೊರಾಂಗಣ ಶಾಲೆಗಳ ಅಧಿವೇಶನಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ನೆಲಗಡಲೆಯೊಂದಿಗೆ ತೊಗರಿ ಮತ್ತು ಅವರೆಯನ್ನು ಅಂತರ ಬೆಳೆಯಾಗಿಯೂ, ಜೋಳವನ್ನು ಬೇಲಿ ಬೆಳೆಯಾಗಿಯೂ, ಕೀಟಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಔಡಲ ಮತ್ತು ಅಲಸಂದೆಯನ್ನು ಬಲೆ ಬೆಳೆಯಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆದರು. ಸಾಮಯೋದಿಗೆ ಜೋಳವನ್ನು ಬೇಲಿ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಮತ್ತು ತೊಗರಿಯನ್ನು ಅಂತರ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದರು.

ಫೆರೋಮನ್ ಬಲೆಗಳು, ಹಳದಿ ಅಂಟುಬಲೆಗಳು, ಬೆಳಕಿನ ಬಲೆಗಳನ್ನು ರೈತರ ಹೊರಾಂಗಣ ಶಾಲೆಗಳ ಜಮೀನು / ತಾಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. ಗೆರ್ಮಾಲಂಪಟ್ಟಿ, ಅರಂಗಪುರಂ, ಬಿ.ಅಗ್ಗಹಾರಂ, ಕತ್ತನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ, ಗೌರಿಸೆಟ್ಟಿಪಟ್ಟಿ - ಈ ಐದು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. ಹಳದಿ ಅಂಟು ಬಲೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಹಳೆಯ ಮಡಿಕೆ, ಬಳಸಿದ ನೀರಿನ ಬಾಟಲಿಗಳು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಚೊಂಬು

ತೇವಾಂಶ ಆವಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಹೊದಿಸಲಾಯಿತು

ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಯಿತು. ಇವು ರಸಹೀರುವ ಕೀಟಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಉಳಿದ ರೈತರ ಗಮನವನ್ನು ಕೂಡ ಸೆಳೆದವು. ಸಾವಿರಾರು ಹುಳುಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು

ಚೌಕ 1 : “ಹಳದಿ ಅಂಟು ಬಲೆಗಳು” ಹೊರಾಂಗಣ ಶಾಲಾದಿನ

ನಲ್ಲಂಪಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ 2012-13ರಲ್ಲಿ ಹೊರಾಂಗಣ ಶಾಲಾದಿನವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಐದು ಹಳ್ಳಿಗಳ ರೈತರು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಹೊರಾಂಗಣ ಶಾಲಾದಿನವನ್ನು ತಂತ್ರವೊಂದರ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ರೈತ ಸಮುದಾಯದ ನಡುವೆ ಹಳದಿ ಅಂಟು ಬಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹುಮ್ಮಸ್ಸನ್ನು ತುಂಬಲು ಆ ದಿನವನ್ನು “ಹಳದಿ ಅಂಟು ಬಲೆ ದಿನ” ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು.

ರೈತರು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಹಳದಿ ಅಂಟು ಬಲೆಗಳನ್ನು ಬಾಟಲುಗಳು, ತೆಂಗಿನ ಕರಟ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಚೊಂಬು, ಮರದ ತುಂಡು ಇತ್ಯಾದಿ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಳಿದು ತಯಾರಿಸಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಹರಳೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಅಂಟಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದರು. ಹೊರಾಂಗಣ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಅಂಟು ಬಲೆಗಳ ಬಳಕೆಯ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ವಿವರಿಸಿದರು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಇಡಲು ಅಂಟುಬಲೆಗಳನ್ನು ಒಯ್ದರು. ಐದು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಒಟ್ಟಾರೆ 765 ಹಳದಿ ಅಂಟು ಬಲೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರು.

ಕ್ಷೇತ್ರ ದಿನಗಳಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಕಲಿಕೆಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿ ಬಳಸಲಾಯಿತು.

ಉತ್ತೇಜಿತರಾದರು. ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ 267 ಕೀಟಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದ ರೈತರು ಎಣಿಸಿ ನೋಡಿದರು (ನೋಡಿ ಚೌಕ 1).

ಇದರಿಂದ ಉತ್ತೇಜಿತರಾಗಿ ಗುಂಡಕಟ್ಟುಕುಳಿ, ಮಂಜನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ, ನಲ್ಲಂಪಟ್ಟಿ, ಸಿನ್ನಪೂಂಪಲ್ಲಂ, ವನ್ನಾತಿಪಟ್ಟಿಗಳ ರೈತರು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸಿಗುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿ ಹಳದಿ ಅಂಟು ಬಲೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದರು. ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಾಟಲಿಗಳು, ತೆಂಗಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಮುರಿದ ಮಡಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಬಲೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದರು. ಒಂದು ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 15 ಹಳದಿ ಅಂಟುಬಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಅಂಟುಬಲೆಗಳು ರಸಹೀರುವ ಕೀಟಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ನೆಲಗಡಲೆ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಕೀಟಗಳಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರುವುದನ್ನು ರೈತರು ಗಮನಿಸಿದರು. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಬಣ್ಣಕ್ಕಿಂತ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣ ಉತ್ತಮವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಹಳದಿ ಅಂಟುಬಲೆ ರಸಹೀರುವ ಕೀಟಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಯ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಬದಲಿಕ್ರಮ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರು.

ಕೆಲವು ಪರಿಣಾಮಗಳು

ಜೈವಿಕಗಳಿಂದ ಬೀಜೋಪಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಬೇರೂರುವಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಿತು. ಇದು ಬೆಳೆಯ ತೇವಾಂಶ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತಾಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿತು ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿನ ಸಾರಜನಕವನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿತು.

ಅಕ್ಕಿ ತೊಳೆದ ನೀರಿನ ಸಿಂಪಡಣೆಯಂತಹ ತುರ್ತುಕ್ರಮವನ್ನು ನೆಲಗಡಲೆಯಲ್ಲಿ ತೇವಾಂಶ ಕೊರತೆ ಒತ್ತಡವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ

ಸ್ಥಳೀಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಳದಿ ಅಂಟು ಬಲೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ

ಬರನಿರ್ವಹಣಾ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದು. ಹುರಳಿ ಗಿಡಕ್ಕೂ ಇದು ಬಹಳ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿ.

ಜೈವಿಕ ತ್ಯಾಜ್ಯವಾಗಿ ಸೇರಿನ ಬಳಕೆ, ಸತುವಿನ ಅಂಶ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಹೊಲಗೊಬ್ಬರ, ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಬಳಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಇನ್ ಸಿತು ವಿಧಾನದೊಂದಿಗೆ ಬಳಸಿದಾಗ ಮಣ್ಣಿನ ತೇವಾಂಶ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ರಮಗಳು ಬೆಳೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಹೊಲಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಸತುವಿನಂಶ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಹೊಲಗೊಬ್ಬರಗಳು, ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳು, ರಂಜಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಳಕೆಯು ಮಣ್ಣಿನ ತೇವಾಂಶ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮತ್ತು ಬೇರುಗಳಲ್ಲಿ ತೇವಾಂಶವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡಲು ಸಹಕಾರಿ. ರೈತರ ಹೊರಾಂಗಣ ಶಾಲೆಯ ತಾಕುಗಳು/ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ರೈತರ ತಾಕುಗಳಲ್ಲಿ/ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ 30 ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರತಿ ಗಿಡದಲ್ಲಿನ ಬೀಜಕೋಶಗಳು, ಸಸ್ಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಕೊಂಬೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಗಂಟುಗಳು, ಪ್ರತಿ ಗಿಡದ ಜೈವಿಕ ತ್ಯಾಜ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.

ಸೂಕ್ತ ವಿಧಾನದ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ತೇವಾಂಶ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ರೈತರು ವಿಆರ್ಐ2 ಎನ್ನುವ ಬರನಿರೋಧಕ ಗುಣ ಹೊಂದಿರುವ ತಳಿಯನ್ನು ಬಿತ್ತಿದರು. ಇದು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕೊಂಬೆಗಳು ಮತ್ತು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಡುವ ಮೂಲಕ ಮಣ್ಣಿಗೆ ತಾನೇ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬೀಜಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು ಬೇರುಗಳು ಮಣ್ಣಿನೊಳಗೆ ಆಳವಾಗಿ ಇಳಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ.

ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಅನುಸರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಬರದಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೆಳೆಹಾನಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು. ಉದಾಹರಣೆ 2015-16ರಲ್ಲಿ ಕೊಯ್ಲಿಗೆ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಸುರಿಯಬೇಕಿದ್ದ ಮಳೆ ಕೆಲವೆಡೆ ಕೈಕೊಟ್ಟಿತು ಮತ್ತು ಕೆಲವೆಡೆ ಅತಿಯಾದ ಮಳೆಯಾಯಿತು. ಇದು ನೆಲಗಡಲೆ, ತೊಗರಿ ಮತ್ತು ಅಲಸಂದೆ ಬೆಳೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತು. ಆದರೆ ಲೀಸಾದ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಬೆಳೆಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಫಸಲನ್ನು ಕೊಟ್ಟವು. ಹೊಲಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ

ಮಹಿಳೆಯರು ರೈತರ ಹೊರಾಂಗಣ ಶಾಲೆಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಫೆರೋಮೋನ್ ಬಲೆಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಲಿತರು.

ಬಳಸಿದ್ದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತೇವಾಂಶ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಬೆಳೆಗಳ ಜೈವಿಕ ನಿರ್ವಹಣಾ ವಿಧಾನದಿಂದ ಇಳುವರಿಯು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಇದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಆಹಾರ ದೊರಕುವಂತಾಯಿತು. ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಬೆಳೆಪದ್ಧತಿಯಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಯೊಂದಿಗೆ ರೈತರಿಗೆ ಅಂತರ ಬೆಳೆಗಳು, ಬೇಲಿ ಬೆಳೆಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಕ್ರಮ ಬೆಳೆಗಳು ಕೂಡ ಸಿಗುವಂತಾಯಿತು. ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳಾದ ನೆಲಗಡಲೆ ಮತ್ತು ರಾಗಿಯೊಂದಿಗೆ ರೈತರು ಸರಿಸುಮಾರು 8-10 ಕೆಜಿಯಷ್ಟು ಅಲಸಂದೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡಿದರು. ಇದನ್ನು ನೆಲಗಡಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಂತರಬೆಳೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದರು. ಬಲೆ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಔಡಲ (ಹರಳೆ)ದಿಂದ 80-100 ಕೆಜಿಗಳಷ್ಟು ಇಳುವರಿ ದಕ್ಕಿತು; ಬೇಲಿ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಜೋಳದಿಂದ 10-25 ಕೆಜಿ ಇಳುವರಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. 500 ಕೆಜಿ ಜೋಳದ ಕಾಂಡಗಳನ್ನು ಕಟಾವು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಮೇವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ತೇವಾಂಶವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅನುಕ್ರಮ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಹುರುಳಿಯು ರೈತರಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಆಹಾರಬೆಳೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. 2014-15ರಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಒಟ್ಟು 300-350 ಕೆಜಿ ಹುರುಳಿ ಇಳುವರಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ 100-150 ಕೆಜಿಗಳಷ್ಟನ್ನು ಮನೆಬಳಕೆಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ 200 ಕೆಜಿಯನ್ನು ಮಾರಾಟಮಾಡಿದರು.

ಬದಲಿ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳು ಮತ್ತು ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ವೆಚ್ಚ ಉಳಿಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚವು ತಗ್ಗಿತು. ಮಣ್ಣಿಶಕ್ತಿವರ್ಧಕ ಕ್ರಮಗಳ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಬಳಕೆಯು ತಗ್ಗಿತು. ಕೀಟನಿರ್ವಹಣೆ ಕ್ರಮಗಳಾದ ಹಳದಿ

ಅಂಟುಬಲೆಗಳಂತಹವುಗಳಿಂದ ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಸಿಂಪಡಣೆ ತಗ್ಗಿತು ಇದರಿಂದ ನೀರಿನ ಬಳಕೆಯು ತಗ್ಗಿತು. ನೆಲಗಡಲೆ 24%, ರಾಗಿ 20% ಮತ್ತು ಸಾಮೆಯಲ್ಲಿ 3%ದಷ್ಟು ಕೃಷಿ ವೆಚ್ಚವು ತಗ್ಗಿತು. ಇದರಿಂದ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಯಿತು. ನೆಲಗಡಲೆ 82%, ರಾಗಿ 42% ಮತ್ತು ಸಾಮೆಯಲ್ಲಿ 71% ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿತು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಹೆಚ್ಚಳ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಲಾಭದಾಯಕ ಮಾಡಲು ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಮಗ್ರವಿಧಾನದ ಅನುಸರಣೆ ಅಗತ್ಯ. ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ರೈತ ಹೊರಾಂಗಣ ಶಾಲೆಗಳು ರೈತರಿಗೆ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆ, ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯ ಜೈವಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

T M Radha

AME Foundation

#204, 100 Ft. Ring Road, Banashanakari 2nd Block, 3rd Stage, Bangalore - 560 085.

E-mail: amefprog@yahoo.com;

amefbang@yahoo.co.in

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ:

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 20, ಸಂಚಿಕೆ 2, ಜೂನ್ 2018